

Handläggare: Lotta Gillhardt
Telefon: 08-508 14 019

Till
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Förslag till revidering av STAN-programmet – Stockholms Tobaks-, Alkohol- och Narkotikapolitiska program- remiss från kommunstyrelsen (329-2475/2009)

Förslag till beslut

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande åberopas som svar på remissen.

BrittMarie Kyndel
T.f. stadsdelsdirektör

Vlasta Marcikic
Avdelningschef

Sammanfattning

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har tagit fram ett förslag till reviderat STAN-program för Stockholm stad och förslaget har överlämnats för beslut till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen har sänt ut ärendet på remiss till samtliga stadsdelsnämnder. Det finns fyra visionära riktmärken för det drogförebyggande arbetet; barn och ungas uppväxt ska vara fri från tobak, alkohol och narkotika, ett narkotikafritt Stockholm, stadens invånare ska ha återhållsamma alkoholvanor samt de av stadens invånare som missbrukar alkohol eller andra droger ska erbjudas hjälp att komma från sitt missbruk. Dessa mål ska komplettera Vision 2030. Det föreslagna programmet är kopplat till stadens integrerade system för ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi (ILS) samt lyfter fram vikten av samverkan.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjeomsorg.

Bakgrund

STAN-programmet antogs i kommunfullmäktige den 14 december 2004 att gälla från och med den 1 januari 2005. I programmet anges att socialtjänstnämnden, numera socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, ansvarar för att programmet följs upp och revideras vart fjärde år.

Ärendet

Erfarenheterna av STAN-programmet har varit goda. Det har upplevts som positivt att politiska mål och inriktningar för både det förebyggande arbetet och vård- och behandlingsinsatser finns med i samma dokument. Det har dock inte varit möjligt att följa upp programmet som förväntat.

De fyra inriktningsmålen från nuvarande STAN-program ligger kvar som visionära riktmärken i det reviderade förslaget;

1. Barns och ungdomars uppväxt ska vara fri från tobak, alkohol och narkotika
2. Ett narkotikafritt Stockholm
3. Stadens invånare ska ha återhållsamma alkoholvanor
4. Stadens invånare som missbrukar alkohol eller andra droger ska erbjudas hjälp att komma från sitt missbruk

I STAN-programmet 2009-2012 föreslås att nio indikatorer används för arbetet med tobak, alkohol och narkotika. Med barn menas de som går i grundskolans årskurs 9 och med ungdomar menas de som går i gymnasiets årskurs 2. Årskurserna är valda utifrån att Stockholmsenkäten genomförs vartannat år i nämnda årskurser. Stockholmsenkäten är stadens enskilt viktigaste instrument för att följa situationen bland stadens barn och ungdomar inom drogområdet och genomförs vartannat år.

Föreslagna indikatorer

1. Andelen barn och ungdomar som inte använder tobak
2. Andelen barn och ungdomar som inte använder alkohol
3. Andelen barn och ungdomar som inte använt narkotika
4. Andelen storkonsumenter av alkohol bland både unga och vuxna
5. Berusningsdrickande bland både unga och vuxna

6. a) Antal vuxna missbrukare i biståndsbedömd öppenvård
b) Antal vuxna missbrukare i biståndsbedömd (enligt SOL) dygnetruntvård
c) Antal vuxna missbrukare dömda till LVM-vård
7. Andelen berusade som nekats att köpa starköl på restaurang
8. Andelen ungdomar som nekats att köpa starköl på restaurang
9. Andelen barn som själva köper folköl och tobak

Det föreslagna STAN-programmet är kopplat till stadens integrerade system för ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi (ILS) och följs upp i tertialrapporter och verksamhetsprogram. Programinnehållet ska också anpassas till skrivningar i budget för 2009-2012 och Vision 2030.

Programmet ska ses som ett stöd och en inspiration i det vardagliga arbetet och omfatta tobak, alkohol och narkotika på tre nivåer; förebyggande insatser, tidiga insatser och vård- och behandlingsinsatser. STAN-programmet är långsiktigt, vilket innebär att övergripande mål, aktiviteter och indikatorer kan komma att förändras utifrån förändringar av budgetens inriktning.

Stadsdelsnämnderna behöver inte längre ha egna handlingsplaner för det drogförebyggande arbetet, då åtaganden och aktiviteter i dessa frågor ska finnas med i de årliga verksamhetsplanerna. Uppföljning sker via tertialrapporter och årsredovisningar.

Konkreta exempel på hur man kan jobba med STAN-programmet lokalt i sin stadsdel finns i programmet. I programmet finns källor och referenser uppräknade som fortlöpande kommer att kompletteras på den hemsida som avses byggas upp som stöd för STAN-programmet

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen stödjer förslaget till reviderat STAN-program – Stockholms tobaks-, alkohol och narkotikapolitiska program i sin helhet. Programmet som är ett stadsövergripande styr- och måldokument är kopplat till stadens integrerade kvalitetssystem (ILS) vilket är positivt. Det kommer att bli lättare att följa upp programmets intentioner genom att uppföljningsmetoden överensstämmer med hur nämndernas verksamhet i övrigt följs upp av kommunfullmäktige.

Programmet understöder arbetssätt och metoder som är kunskapsbaserade och som involverar brukaren. Vidare ställer STAN-programmet stora krav på stadens missbruksvård som ska innefatta hög kvalitet och stor tillgänglighet. För att kunna förverkliga intentionerna i programmet krävs dock ekonomiska resurser och ett

gott samarbete med andra myndigheter, organisationer och vårdgivare. Ett strukturerat samarbete mellan skola, socialtjänst, fritidsverksamheter, polis och frivilligorganisationer har en avgörande betydelse för att nå ungdomar i riskzonen. Fritidsverksamhet för barn och unga har stor betydelse när det gäller det förebyggande arbetet och möjligheten att förhindra en alltför tidig debut när det gäller användandet av tobak, alkohol och narkotika.

Programmet poängterar också föräldrars delaktighet för att kunna arbeta förebyggande. Detta innebär att förskola, skola och andra berörda verksamheter som riktar sig till barn och ungdom utvecklar ett förhållningssätt där föräldrar har möjlighet att bli delaktiga. Stadsdelarnas preventionssamordnare har i detta sammanhang en stor uppgift att fylla genom ett strukturellt och långsiktigt arbete mot droger.

I staden finns flera olika styrdokument som berör likartade områden som STAN-programmet t.ex. Stockholms stads brottsförebyggande program och Stockholm stads program för kvinnofrid. Förvaltningen delar uppfattningen att det är viktigt att samordna arbetet för att undvika dubbelarbete.

Förvaltningen ser vidare positivt på det policydokument som tagits fram mellan Sveriges kommuner och landsting (SKL) och Stockholms läns landsting hur samverkan ska ske för att förebygga skador av alkohol och narkotika och ge stöd till personer med missbruk och beroende.

Några ändringar föreslås under huvudrubriken ”Begränsning av tillgänglighet” underrubrik ”Tillsyn av tobaks- och folkölsförsäljning”.

De reviderade riktlinjerna för folkölstillsynen innebär att: ”Tillsynsärende inleds om ett försäljningsställe säljer folköl **två gånger efter varandra under ett år**, utan att förvissa sig om mottagarens ålder” (istället för upprepade gånger)

Vidare bör det läggas till en punkt 4 ”Tillsynsärende inleds om ett försäljningsställe säljer **tobak** två gånger efter varandra under ett år, utan att förvissa sig om mottagarens ålder”.

Bilaga

1. Förslag till STAN-program 2009-2012
2. Protokoll från socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden